

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

12. Quomodo specificantur potentiæ animæ, seu à quo sumant suam
specificationem.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

potentia realiter distincta. Quod si formæ accidentali conueniat hæc perfectio operandi immediate absque potentia realiter distincta, satis inconuenienter negatur formæ substantiali longe perfectiori, præsertim absque causa sufficienti.

164. *Obiicies quinto:* Aliæ substantiæ operantur mediantibus accidentibus realiter distinctis, vt ignis mediante calore, aqua mediante frigore: ergo idem dicendum de anima.

Respondeo primo negando consequentiam, quia si id est verum de aliis substantiis, habentur aliqua principia id colligendi de ipsis, qualia non habentur ad dicendum idem de anima: unde non debet dici de anima, quod dicitur de illis aliis.

Respondeo secundo distinguendo antecedens: in subiecto externo, transeat; in seipsis, nego antecedens, & similiter distinguo consequens: ergo anima debet operari mediantibus accidentibus in seipsa, nego; in subiecto externo, transeat. Nec id est contra nos, quia iam agimus de distinctione intellectus & voluntatis, quæ sunt potentia, quibus operatur immanenter.

Respondeo tertio distinguendo antecedens: operatur mediantibus accidentibus in productione accidentium similium illis accidentibus, concedo: in productione aliarum formarum, quæ ab ipsismet produci possunt absque concursu talium accidentium, nego antecedens: & similiter distinguo consequens: ergo idem dicendum de anima quantum ad accidentia similia suis accidentibus propriis; transeat; quantum ad alia accidentia non similia illis, & quæ ab ipsamet produci possunt, nego consequentiam. Itaque anima non producit per vlla accidentia sua alia accidentia similia illis, sicut ignis producit calorem similem calori suo, & aqua frigus; unde quamvis ignis dicatur producere calorem per calorem, qui est sibi accidens, anima non debet dici producere operationes vitales per alia accidentia: neque enim vnas operationes producit per alias vt omnes farentur.

165. *Obiicies sexto:* anima non concurrat immediate absque potentia realiter distincta ad actus supernaturales: ergo nec ad naturales.

Probatur antecedens: quia non, vt causa principalis, cum sit inferioris ordinis, nec vt instrumentalis, cum sit perfectior illis.

Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dico, animam esse causam principalem partialem istorum actuum, nec id impediri per hoc quod sit inferioris ordinis, vt in Theologia pluribus locis ostendi solet.

Obiicies septimo: sequeretur quod intellectus velit, & voluntas intelligat.

Respondetur hoc esse verum realiter loquendo, non vero formaliter. Et exemplum manifestum est, quod hoc non sit inconueniens in Diuinis, in quibus idem omnino sequitur.

Quæres, an potentia animæ distinguantur formaliter ab ipsa & inter se.

Respondeo imprimis quod eodem modo quo distinguuntur inter se, distinguantur ab anima, & eodem modo quo distinguuntur ab anima, distinguantur etiam inter se; an autem distinguantur formaliter ab anima, aut inter se, dependet ex principiis ex quibus colligitur dari distinctio formalis, de qua in Metaphysica.

Q V A E S T I O XII.

Quomodo specificantur potentia Anima, seu à quo sumant suam specificationem.

166. **H**æc quæstio perinde habet locum, siue potentia animæ distinguantur ab ipsa realiter, siue non; & verus sensus est, non à quo habent suam specificationem intrinsecam, & formaliter: omnes enim concedunt quod hanc habeant ex suis prædicatis essentialibus intrinsecis, sicut homo habet ab animalitate & rationalitate; sed à quo habeant suam specificationem extrinsecam, hoc est, per ordinem ad quæ extrinseca, possumus colligere potentias

esse talis speciei, & vnā ab altera distingui.

Communis sententia est potentias immediate specificari per actus, & quia actus specificantur per obiecta, etiam potentias ab obiectis mediate sumere suam specificationem. Verum non potest hæc sententia sic intelligi, vt possit colligi semper ex diuersis specie actibus, quos anima possit producere, potentias animæ per quas producit illos, esse diuersæ speciei, nam eadem potentia potest actus diuersæ speciei producere, vt intellectus assensum & dissensum, apprehensionem & iudicium, voluntas amorem & odium, oculus visionem albedinis, & nigredinis.

Itaque in hoc sensu per actus & obiecta possumus specificare potentias, seu colligere quod sint eiusdem vel diuersæ speciei, si videamus quod vna potentia ex illis determinat sibi certos actus & certa obiecta, & quod alia potentia determinat sibi alios actus distinctæ rationis aut alia obiecta, tunc enim ex distinctione actuum & obiectorum, ad quæ determinatur vna potentia, ab actibus, & obiectis, ad quæ determinatur altera, possumus colligere quod distinguantur specie illa potentia: quod si ex potentiis distinctis neutra possit habere vltos actus, quibus similes non possit habere altera, nec versari circa vlla obiecta, circa quæ non possit versari altera; tum possumus colligere quod erunt eiusdem speciei.

167. *Hoc patet*, tum quia hac ratione distinguimus specie potentiam visiuam & auditiuam, & identificamus specie duas potentias visivas duorum hominum: tum quia si non essent distinctæ speciei, non posset fieri, quod vna ex illis ad tales actus, & obiecta determinaretur, potius quam alia; & si essent distinctæ speciei, non posset fieri quod vna non haberet actus aliquos distinctæ rationis ab actibus, quos altera posset habere. Dixi: *præsertim si non identificentur rebus specie distinctis*, quia si sic identificantur, vt in sententia nostra potentia visiva hominis identificatur homini, & bruti bruti, non improbabilius ex hoc capite possent distingui specie inter se: quemadmodum enim potest colligi distinctio eorum ex eo, quod respiciant diuersa obiecta aut actus in sensu explicato, ita etiam videtur posse colligi distinctio specifica ipsorum ex eo quod ex natura sua respicerent diuersa specie subiecta quibus identificarentur. Soler tamen hæc consideratio potentiarum in ordine ad subiecta vocari materialis; altera vero consideratio & distinctio orta ex respectu ad actus & obiecta solet vocari formalis: sed hoc ad nomen spectat, & est parui momenti, modo cognoscatur res ipsa.

Quod si denique ex diuersis potentiis vna respiciat omnia obiecta alterius ita, vt quidquid percipitur per vnā potentiam, possit etiam percipi ab altera, sicut quidquid percipit visus, percipit phantasia, & quidquid hæc percipit, percipitur ab intellectu; modo tamen altera non possit etiam tendere in omnia obiecta ipsius, sufficit ad distinctionem specificam vtriusque, vt patet principiis iam positis: at si vicissim vtraque in quodcumque obiectum alterius tendere possit, vt si potentia intellectiva Angeli possit tendere in quodcumque obiectum potentia intellectiva humana & e contra; modo tamen actus quibus tenderent essent diuersæ naturæ, vt bene posset contingere absque vlla implicancia; adhuc ex diuersitate actuum posset colligi distinctio potentiarum: imo quamuis actus non haberent diuersitatem specificam in natura sua intrinseca, sed diuerso modo producerentur, vt si vna potentia produceret libere actum, & altera sic illum libere non posset producere, aut si vna posset producere actum absque discursu, & altera non posset; ex hoc etiam capite posset colligi distinctio specifica potentiarum, ob easdem rationes, quas supra posui.

Et si quæras, quomodo posset colligi diuersitas in actibus, si non esset diuersitas in obiectis.

Respondeo id posse colligi ex experientia illius, qui vtrumque actu perciperet, aut per visionem intuitiuam vtriusque actus, aut per aliquem discursum.

169. Nullo vero modo admitti debet, quod dicunt Thomistæ, ex diuersitate quacumque actuum, aut obiectorum posse colligi potentias distingui realiter, nā nul-

Quomodo ex actibus & obiectis specificatur potentia.

Specificari possent potentia ex subiectis cui identificarentur.

Possent specificari potentia per actus quacumque obiecta essent eadem.

la maior potest esse diuersitas in actibus, aut obiectis potentiari ad distinctionem realem arguendam, quam illa quæ est inter obiecta, & actus voluntatis, & intellectus ut fatentur Thomistæ: sed ex dictis questione præcedenti patet intellectum & voluntatem non distingui realiter.

Itaque distinctio realis potentiari debet colligi ex principiis generalibus, ex quibus aliarum rerum talis distinctio argui solet, ut ex separabilitate mutua, aut non mutua, aut ex processione reali vnius ab altera, aut ex subiectione in subiectis realiter distinctis.

Et per hoc patet responsio ad fundamentum Thomistarum à Complutensibus his disp. 7. propositum, nempe quod non sit aliud principium ad colligendum distinctionem realem potentiari in eodem subiecto, quam ex distinctione actuum, ac obiectorum formalium; nam si nõ sit aliud principium, tum dicendum erit quod non distinguantur realiter: aut si distinguantur realiter, certè aliud principium erit ad colligendum, quod sic distinguantur, quam actuum, aut obiectorum distinctio.

Confirmatur hoc: quia si quis non cognosceret autem, & oculos separari loco, aut posse etiam separari realiter, sed in eadem parte corporis aut experiretur ipse se audire sonos, & videre colores, aut putaret alios id facere, profecto nullo, vel probabili discursu posset deducere, quod potentia auditiva, & visiva essent distinctæ realiter; sed potius deberet existimare quod vna, & eadem potentia realiter, & audiret sonos, & videret colores: quamvis videret sonum, & colorem, actusque quibus perciperentur, tum esse tam distincta, quam modo sunt.

170. Quæres an à potentiis distinctis specie possint provenire actus vitales eiusdem speciei.

Respondeo, si loquamur de potentiis realiter distinctis, quarum distinctio specifica colligitur ex distinctione actuum, & obiectorum, ut sunt potentia sensitiva externa, & interna, ac potentia intellectiva, non posse naturaliter loquendo, vllam ex ipsis producere actus eiusdem speciei cum actibus alterius potentia: hoc patet inductione, quia oculus non potest producere vllum actum eiusdem rationis cum actibus auris, nec sensus internus vllum actum eiusdem rationis cum vllò actu vllius potentia externa, nec intellectus vllum actum eiusdem rationis cum vllò actu vllius potentia sensitiva.

Si vero loquamur de potentiis, quarum distinctio non defumeretur ex actibus, sed ex identitate cum re specie distincta, ut sunt potentia visiva hominis, & bruti.

Respondeo mihi incertum esse, an possint elicere actus eiusdem rationis, quia nescio an visio ocularis bovis, & visio ocularis hominis sint eiusdem speciei nec ne.

171. Quod si loquamur de eo quod possit fieri de potentia absoluta, non video repugnantiam cur non possit dari aliqua vna potentia siue identificata animæ alicui, quæ posset produci à Deo, siue non identificata, quæ potentia posset, & audire auditione eiusdem speciei cum auditione nostra; & videre visione eiusdem speciei cum visione nostra, illa autem potentia esset distinctæ speciei à potentiis auditiva, & visiva nostra, distinctione etiam desumpta ab actibus, & obiectis, quia posset habere aliquos actus, quos neutra ex nostris posset habere; & tamen produceret actus eiusdem speciei cum actibus nostris, taliter, ut habens illam potentiam, & actus visivos ipsius, si etiam haberet actus nostros, non posset colligere experientia vllam differentiam inter illos magis quam inter duas visiones Petri & Pauli. Et si actus illi ex natura sua essent determinati essentialiter ad subiecta sua ita, ut actus vnius potentia non posset, nec produci ab alia potentia, nec subiectari in illa, quamvis ex hoc capite posset colligi distinctio specifica illorum actuum; hoc tamen non præiudicat huic resolutioni, quia loquor de distinctione, quam posset aliquis habens vtrumque actum, aut videns vtrumque actum introitus, ut nati sunt representare sua obiecta, & secundum omnem rationem, præter illum essentialem ordinem ad tale subiectum & causam effectivam, cognoscere, & dico quod nullam talem distinctionem necessario deberent habere.

Et si quæras iterum, an ex potentiis realiter, & specie distinctis, quæ de facto dantur, vna possit de potentia absoluta producere actus similes actibus alterius potentia, v.g. an oculus de potentia absoluta possit audire, aut intelligere, vel auris videre; resolutionem remitto ad tractatum de visione beata, in qua solet examinari occasione questionis ibi propositæ, an scilicet oculus corporeus possit videre Deum.

QVÆSTIO XIII.

Quoniam subiectionem potentiæ Animæ.

172. Hæc questio habet locum directè in sententia Thomistarum distinguente potentias ab animæ; quia in illa sola potentia possunt subiectari propriè loquendo: sed ex resolutione eius facile etiam poterit colligi cuinam subiecto identificentur, quod quæri solum deberet in nostra sententia, qui non distinguimus potentias realiter à re habente illas.

Non est autem dubium de potentiis spiritualibus, quæ animam vbique concomitantur, ut est intellectus & voluntas, quia omnes concedunt, quod illæ habeant animam pro subiecto, siue cui inhæreant, si distinguantur realiter ab illa; siue cui identificentur, si non distinguantur sic. Sed difficultas tota est de potentiis materialibus totalibus, ut de visiva, auditiva, imaginativa, appetitiva, quæ communes sunt hominibus, & brutis.

Dixi autem: potentias materiales totales, quia quandoquidem non sola anima videt, aut audit aut appetit, nec solum corpus, quod est altera pars animalis, sed totum compositum ex anima, & corpore, per potentiam vitalem totalem, qua exercet illas operationes, intelligi debet potentia concomitans totum illud compositum, non vero pars vlla illius, quæ concomitaretur animam, aut corpus.

Alio modo potest explicari potentia totalis de qua fit questio, quod sit illa, quæ immediate in se recipit actus illos vitales, v.g. visionem, auditionem.

Gregorius in 2. dist. 17. q. 3. dicit has potentias subiectari in sola anima, quem sequitur Arriga hic disp. 3. n. 56. quoad sensationes brutorum.

Conimbric. 2. de anima c. 1. q. 9. Suar. ibidem, cap. 2. Aversa q. 47. tenent illas potetias subiectari in ipso corpore solo.

D. Thom. 1. p. q. 77. art. 5. cum suis communiter, ac speciatim Complutensibus disp. 7. num. 36. opinantur potentias materiales subiectari in toto composito, quod cum secudum ipsum nihil aliud sit, quam corpus, & anima unita, illæ potentia debent immediate recipi partim in anima, & partim in corpore.

Doctar vero noster, quia putat totum distingui realiter à partibus simul sumptis, & unitis, propterea quamvis teneret cum Thomistis has potentias, si distinguerentur realiter à subiectis, subiectari in toto composito, diceret tamen eas non immediate subiectari, nec in anima nec in corpore, sed in toto resultante ex anima, & corpore.

CONCLUSIO I.

173. Potentia animæ materiales non subiectionem in solo corpore immediate. Hæc est reliquarum sententiarum contra secundam.

Probat: quia illud est subiectum immediatum potentia visiva, v.g. quod videt, & mediante potentia immediate in se recipit visionem ocularem: sed non est solum corpus, quod est altera pars animalis, siue illud dicatur esse materia prima sola, siue materia prima cum accidentibus, siue conflatum ex materia prima, & forma corporeitatis, quod videt immediate per visionem mediante potentia visiva: ergo potentia visiva non subiectionem in illo corpore solo.

Probat minor: quia si corpus illud, quatenus includit animam, seu quatenus est aliquid non constitutum per animam videret immediate, ut sic, esset vivens sensitivum, & sic anima non esset principium physicum dans formaliter substantia materiali vivere vita sensitiva, contra omnes.

Probat

An à potentiis distinctis specie possint provenire actus eiusdem speciei.

Potentia materiales non subiectionem in solo corpore.